

Folia lix.

caracterem nec pmouere ad sacros ordines. Sed tunc ab rōem dicitur
 q̄ ex hoc q̄ aliquis potest pphetizare nō requirit q̄ ipse sit sc̄tus. quia ca
 pphas pphetizauit cum dixit. Expedi vobis. &c. & tñ non fuit sanctus. Et
 ḡ magis est aliq̄e pmoueri ad sacros ordines q̄ posse pphetare. & p̄
 mulier non p̄t ordinari.

De Mulieribus menstruosis.

mulier s̄ menstruū caueat vt non ingrediat

Femina que paritur videat ne progrediatur

i. in sc̄tām eccl̄iam fluxus mēstrui

In loca sancta nisi dolor abcedat p̄us eius

videat s̄ mulier maculet loca sc̄tā

Nel saltem caueat sibi sic ne polluat ista

s̄ mulier sui sp̄nat i. libidinē carnalē mēstrui

Atq̄ viri vitat consortia dum dolor v̄get

mulier i. p̄ puerperii añ purificatōem

Nec si per partum moritur non purificata

talis mulier i. ad tēplū dei i. p̄ sacerdotē

Fertur ad ecclesiam post hoc inferitur et ista

s̄ sui i. a p̄ccis tal̄ mulier mundata

Corporis a maculis sic custodita videtur

Ista ē vltima pars hui⁹ capituli. in q̄ pte mgr̄ vult dicere d̄ mulierib⁹
 menstruosis. & continuatur ad ptem p̄cedentē sic. Postq̄ autor de femina

uit de baptismo eius effectib⁹. & ex quo ita est q̄ baptism⁹ cōtingat fieri
 circa pueros q̄s mulieres pariunt. ideo magister in fine illi⁹ capituli ostē

dit qualiter mulieres mēstruose & imp̄gnate debeāt ordinare vitā suam.
 Et diuidit ista ps in tres partes s̄m q̄ ponit tres cautelas siue tria doc

cumenta de mulieribus mēstruosis: imp̄gnatis. Sc̄da ps. ibi (Nec si
 post p̄tum) tertia. ibi (Sēpius h̄ac moneas) Duo ad p̄mā ptem vult in

tātum. Si aliqua mulier fuerit que patiat̄ pestē muliebriē. i. mēstruū
 illa non dz intrare eccl̄iam dei p̄pter reuercentiā sacramēti & p̄pter loci

sanctitatem. Et si casu eccl̄iam dei intraret vel alia loca sancta visitaret
 tunc caueat ne eccl̄iam dei maculat stillando cū magna p̄uidentiā ca

ueat & diligentia ne viz illo tpe cognoscat. qz alias gnaret pueros lepro

sos vel cum rufis crinibus. **M**unc ibi (Nec si post p̄tū) magister pōit
 sc̄dam cautelam siue doctrinam dicens. si aliq̄ mulier morit̄ in p̄tu pue

roz. tunc ip̄a mortua dz ad eccl̄iam portari & debz introduci a sacerdote
 Et licet mortua est tñ purificatur. i. mundat̄ a maculis corporis. i. ab im

mundiciā mēstruositatis.

Circa trām p̄mo est notandū. q̄ autor d̄t notanter in l̄rā (femina que
 patitur) & hoc dupl̄ exponit. p̄mo sic. Femina q̄ patit̄ supple mēstruū
 Sc̄do nō sic. femina q̄ patitur supple ex dolore p̄tus. & vtrūq̄ illorū pōt

bene stare. Duo sic declaratur. qz quū mulier patit̄ in p̄tu iuxta illud
 dictū saluatoris. In dolore paries filios tuos. &c. sic etiā bene p̄t stare i. f̄a

Summula Hamundi

eum dicitur. Semina que patitur menstruū. scilicet appropinquante hora patitur. quod quis mulier patitur menstruū. et tunc sicut post partum. et ideo quocumque modo patitur sive ante partum. sive in partu. sive post partum. tunc non debet intrare ecclesiam de loze passionis eius vigente. Quia dicitur est. quia homines mulieres sunt humide. et si tunc isto tempore intraret ecclesiam dei. tunc possent ipsam pollucere per imundiciā menstruū. ideo debent cauere ne intrent ecclesiam isto tempore. vel si intrant caueant ne polluant domū dei. quod si sic polluerēt ecclesiam seu alia loca sancta macularetur: tunc grāde peccati committerent.

¶ Secundo est notandum. autem: notat dicitur in littera quod homines mulieres non debent habere consortia cum viris eorum tempore passionis menstruū. Cuius ratio est ista. quod menstruum est valde immundum et quasi venenum salua reuerētia. et si tunc illo tempore coiret cum ea. tunc videretur possit infici cum veneno et cum malis humoribus. quod forte morte periret: et hoc esset sibi horribile peccati. quod mulier hoc patiens si appeteret coitum talem studiose esset homicida. Item ex alio dato quod viro non obesset nec aliqua peccatio corporalis accideret. tunc ipse puer qui hoc modo generatur lepra inficitur et erit leprosus. quod ipsius viri sperma in matricē mulieris receptū inficeret veneno. et per hunc generantur pueri leprosi. Et ideo ad ista precauenda mulier non debet habere consortia cum viro suo tempore fluxus menstruū.

¶ Tercio notandum quid sit menstruū. vnde menstruū sic diffinitur. est liquor in specie crudi sanguinis ab ipsis per locum deputatum fluens ab ipsis humoribus indigestis generatus. Unde notandum quod iste liquor generatur ex eo quod quando mulieres ad refectōem nature sumunt nimium de ciborum potu non potentes bene digerere cum proprie et naturaliter sunt frigide nature. sicut dicitur medicis. quod calidissima mulier est frigidior frigidissimo viro. et ergo cum illud quod sumunt ad refectōem nature non possent digerere cum proprie et naturaliter sint frigide nature sicut dicunt medicis. ergo illud quod sumunt ad refectōem nature non possunt digerere nec in stomacho decoquere. tunc materia que ipsis remanet residua et indigesta diffunditur per totum corpus. et tunc in crudū sanguinē. Et cum natura non abundat in superfluis nec deficit in necessariis quantum est in se ipsa. tunc cogit istam materiam exire. talis autem materia cum non potest alibi exire. exit per locum porosum et deputatum sibi. scilicet per vuluam. et illud dicitur menstruū. Sed ipsi viri cum sint valde calide nature. tunc per caliditatem hoc in digestionem digerunt in stomacho et sumunt. et bene decoquunt. sic quod talis materia in ipsis non est residua. Et ideo non conuertitur in crudū sanguinem. et per hunc etiam non patiuntur menstruū. et dato quod aliquid fuerit residuum in viris. tamen hoc exiret per ipsos crines et barbā. Et hec est causa originalis quare mulieres carent barbā. quod mulieres illam materiam emittunt per menstruū. viri autem per barbā et crines. ideo viri non patiuntur menstruū. licet tamen aliqui viri sunt ita pessime et frigide nature quod et patiuntur menstruū sicut mulieres. non tamen per membrum virile patiuntur. sed per anum sive per culū.

¶ Item sciendum quod omnes mulieres et virgines postquam ab erate pueniunt indifferenter patiuntur menstruū. sed tamen quedam magis. quedam vero minus. quia mulieres et virgines calide nature singulis mensibus patiuntur semel. nisi quando mulieres sunt impregnate. quia tunc ante horarum partum continuo patiuntur. sed mulieres et virgines frigide nature in suo genere in singulis mensibus patiuntur.

folio. lx.

tur. vel quādoq; plus patiunt. quia tale menstruum segregat ex nimia hu-
 morum indigestionis superfluitate. Et sic tunc iste mulieres siue ex gies q̄ ha-
 bēt multū d̄ h̄mōi humorib; ille bis vel plures patiunt in vno mēse. q̄ sic
 min⁹ h̄it de h̄mōi humorib; ille in vno mēse semel patiunt. vñ dicitur
 medic⁹ ip̄e Albert⁹ magn⁹. q̄ menstruum est ita immūdbū et venenosum. q̄ si
 funderetur sup̄ arbores virentes. tunc tales uon crescerent nec fructus
 p̄ducerent. sic q̄ illud lignū infructuosum et sterile fieret. Ido d̄t Ph̄s
 in de summo et vigil. a. q̄ si tale menstruum funderet sup̄ speculū nouū. tūc
 speculū nouū maculat ex menstruo. et s̄t si mulier menstruosa inspiceret
 speculū nouū. tūc facillē n̄ sepat a speculo macula. et si speculū sit vet⁹. tūc
 facillē sepat. s̄t; p̄tingit q̄ mulieres menstruose hōiem inspiciūt et infici-
 unt visu ad mortē sicut basililē. quia tunc tales mulieres vñ d̄q; imple-
 te s̄t cum malis humorib;. et sic tunc menstruosi humores vñ d̄q; exiūt. et
 tunc h̄mōi humores et petūt exitū p̄ oculos. Et ita tūc ip̄e hō p̄ visu ip̄i
 us mulier inficiū facilliter ad mortē. Et et; aer inficitur p̄ mulierē. qui aer
 tunc defertur ad hōiem p̄pinquū. ita forte q̄ talis aer corruptus ip̄m hō
 minē inficit ad mortē. Et ideo tales mulieres caueāt tpe menstrui ne ac-
 cedāt ad pueros iacentes in cunis ne inficiant eos. q̄ tales s̄t fragil⁹ na-
 ture. q̄ valde facilliter ad mortē inficerentur. Et ideo d̄t nobilis Auicēna
 q̄ talis mulier mag⁹ inficit cū visu q̄ cum tactu. et Auicēna dat rōnem
 de sup̄. q̄ oculi s̄t magis porosi. et ideo p̄pter porositatē oculorū talis ma-
 teria citi⁹ trāsit p̄ oculos q̄ p̄ alia mēbra. ¶ Itē dubitat. vtz mulier tpe
 illi⁹ infirmitatē potest reddere debitū carnis vel exigere. et videtur q̄ nō. vt
 habet in Leuitico. vbi d̄t. Mulieres menstruosas ne accesserit. Et d̄t glosa
 ibidē. q̄ illo tpe mulier nec debet reddere nec exigere debitū carnis.
 ¶ Sed in oppositū arguitur sic. leprosi mulieri est reddendū debitū car-
 nis. q̄ muliere menstruose. Consequētia tenet. q̄ lepra est infirmitas gra-
 uior q̄ passio menstruorū. Sed aīis p̄ extra de p̄iugo leprosoy libro q̄rto
 nā illa infirmitas non diminuit matrimonii. vt patebit infra Ad dubi-
 um rōndetur p̄ distinctōem. q̄ in illo actu s̄t duo. vñ est voluntariū. scilz
 exigere debitū carnis. et aliud est necariū. scz reddere debitū carnis. Mō d̄t
 q̄ illud quod est necessariū hoc est faciendū. sed illd̄ quod est voluntariū ē
 omittendū. Et h̄m est ista. q̄ mulier non ē sua s̄yiri. sic et; vir non est su⁹
 sed mulieris. Alij d̄o dicunt. q̄ mulierē pati illā infirmitatē intelligit du-
 p̄r. vno mō naturaliter. videlz semel in mēse p̄pter defectū calorū natu-
 ralis. et isto tpe vir non d̄z accedere mulierē. Alio mō intelligit q̄ patiat
 illā infirmitatē p̄ter naturā. sic q̄ quāq; diu laborat in illa infirmitate. et
 tūc in isto tpe vir p̄t accedere mulierē. ¶ Itē nota. q̄ si vir v̄l mulier petat
 debitū carnis tpe festiuitatē v̄l in loco sacro v̄l tpe ieiunij v̄l tpe menstrui.
 tūc peccat mortalr. s̄z alijs dieb; extra illd̄ tps licite p̄t petere debitū car-
 nis sine mag⁹ p̄cō. Et d̄t notant sine mag⁹ p̄cō. q̄ nunq̄ v̄l raro fit sine
 p̄cō. vñ. ¶ Hec sacroq; loc⁹ ieiunia menstrua p̄t. Si petas coitū mortalr
 peccas in illis. Ex isto seq̄t q̄ certis t̄pib; vir et mulier licite p̄t reddere des-
 bitū carnis. Sed his dicit non p̄t licite exigere.
 ¶ Ultio notādū. q̄ quācunq; mulier apta est ad fluxū menstrui tūc apta ē
 ad viri p̄sortiū. vñ mulier vel puella a tredecimo anno vsq; ad quinquas

Summula Raymundi

ginta annos naturaliter patitur menstruum. et his temporibus apta est et ab viri consortio. vñ. Ad decemternis mulieres menstrua cernis. Ad quinquaginta durat purgatio tanta. Et hoc in aliquibus boni complexionatis. quoniam in omnibus non eodem modo oriuntur menstrua. sed secundum primum posteriorum et secundum magis et minus. quoniam quanto mulier calidior est tanto minus patitur de menstruo. cum caliditas illa materia consumit. Et quanto mulier est frigidior tanto magis est menstruosa. cum frigiditas illa materia consumere non potest.

s^o muliere a puero .i. impugnatā

Sepius hanc moneas ut dum se prole grauata

.i. sua peccata s^o mulier

Senserit excelsus quod pure confiteatur

.i. corpe christi .i. seipam .i. ante tempus partuendi

Et viuo pane sic se premuniat ante

.i. quoniam aggrauat ad mortem vel ad vitam

Dum dolor urget eam partus sit et ipsa parata

.i. in tempore partus accedat inconueniens

In patiendo quia quod visitat est inhonestum

sacerdos mulierem hec doctrina diligenter aduertenda

Des byter hanc ideo sit cautio sufficiens hec

.i. non est necessitas consuetudo mundana

Non est lex sed mos si mortua purificatur

sacerdos ecclesie s^o mulieri s^o tunc .i. statutum ecclesie

Des byter introitum dat huic dum viuunt et est phas

Chic magister ponit aliam cautelam suam circa mulieres impugnatas dicens. quando aliquis sacerdos curam animarum gerens suam prochialem mulierem nouerit esse grauata tunc debet eam monere. .i. informare ut visitet ecclesiam seu domum deit ibi omnia peccata sua confiteatur et premuniat se corpore christi. ut quando tempus pariendi instat quod ipsa sit parata ad vitam vel ad mortem. quia mulieres sepius in partu moriuntur. et ideo debent se preparare cum corpore dominico quod tunc sacerdos non indiget visitare eas. cum hoc inhonestum videretur.

Circa iram notandum quod mulieres maxime leduntur in partu et cum magnis doloribus pariunt per exitum infantium. quia ibi fetus exit per locum valde artum et strictum ita quod maxime huiusmodi mulieres leduntur unde dixit dominus ad euam et ad mulieres sequentes. In dolore paries filios tuos in sudore manuum tuarum pane tuo vesceris. Et ideo omnes mulieres indifferenter patiuntur in partu. sed tamen quedam magis et quedam minus. sed quoniam hoc fit lucidius per in secretis mulierum.

Secundo notandum quod mulieres huiusmodi debent purificari ut iram premit. Et ratio est quia sunt valde immunde tempore partus propter exitum secundum naturam. vñ secundum naturam est illa cutis vel pellicula in qua voluit fetus vel in qua iacet puer in ventre matris. et si mulieres tunc in partu liberantur a tali pellicula tunc signum est sanationis earum. Et ideo quando infantes nascuntur in secundum naturam tunc dicuntur

rufici q̄ talis infans cū felicitate et cum om̄i prosperitate circūdat. **¶** Et vlt̄erī q̄ talis secundina est applicata vmbilico pueri cum vna p̄ter p̄ ob̄stetricis secreta diuidit a puero et p̄ eas dē remittit ad locū suū. et dicit vlt̄erī q̄ tales mulieres p̄ partū h̄nt imūdiā sibi attractā et q̄ ab ecclesia et ab introitu ecclesie p̄ tps ab ecclesia deputatū seq̄strate sunt tādē hō si nito tpe deputato veniētes ad ecclesiam per b̄ndictē aq̄ asperionē purificātūr ab imūdiā corporis attracta p̄ ptū et secundinā p̄ saluotē introducunt ad designādū vnitatē illay cū ecclia. **¶** Tercio notādū. q̄ mulier bz p̄muniri cum p̄fessione et cōicatōe b̄nicay lrā p̄tenbit. et hoc est p̄pterea. qz ip̄a mulier tpe partū est i articulo mortis p̄stituta. qz nullū aial itātū patitur i ptu sicut mulier. Et rō est ista. qz q̄nto plus sensus delicatur: tātō plus patit. Et ergo passio chr̄i maxia fuit. Et hoc idō. qz ei p̄plexio fuit nobilissima. Et ḡ cum hō iter oia aialia sit aial nobilissima. ḡ mulier plus patit i ptu ḡ aliqd̄ aliud aial. ḡ ip̄a patit itātum qz ip̄a timet piculū mortis se mirē. ḡ seq̄tur de p̄mo ad vltimū qz ip̄a mulier bz p̄muniri i p̄fessioe et p̄municatōe p̄ quo est sciēdum. qz pena siue passio est duplex. Nā q̄dā est pena p̄munis: quedā p̄ticularis p̄munis est viri et mulieri simul et ista pena est necio v̄n̄i. **¶** Genesi. dñs dixit ad Euāz ad Abā. i q̄cunqz hora comeditis morte moriemini. Alia est pena siue passio particularis et t̄m̄ mulieris v̄t h̄r̄ illud i Genesi. nā ip̄a mulier p̄mo p̄sensit diabolo i paradiso i mortu pomis tradidit viro. v̄nde dñs dixit: i dolore piez sic om̄es mulieres patiūtūr i partu. igitur colligit de p̄mo ad vltimū. qz mulieres d̄nt eē p̄munite cum sacro ecclesie. Et iā ideo mulieres d̄nt eē p̄parate cum sacro p̄pter remouere ihonestatē. qz maxie ihonestum est sacerdos si illis t̄pibus mulieres visitaret. et iā hoc maxime fieri debet p̄pter reuerentiā sacri. Quia i tpe ptus mulieres maxie sunt imunde. idō ante tēpus partus debent se p̄munire cum corpe chr̄i.

¶ Vltimo notādū. qz infans iacens siue iclusus i secundina sicut medici dicunt. tunc i tali caput eius est sursum h̄ns cubitū suū sup̄ genua et quā libet manū ad v̄nū oculū et mēbra s̄bilit̄ et glutinata et q̄n̄ tps pariendi affuerit si debita generatio sit. tunc secundina trāsfertur. sic qz p̄mo nascit̄ caput. et si tūc aliter fieret. ḡnatio non fieret debita et mulieri est valde periculosum si forsan mortē posset euadere. Et idō quedā mulieres grauius laborāt q̄ alie p̄pter diuersum modū secundine. i. diuersum modū Embrionis. Et idō ne forte mulier ex periculo mortis pueniret. tunc lrā p̄mo suadet sibi p̄muniri cū sacris ecclesie. Alij at sic dicunt. qz infans iclusus i secundina iacz i matrice s̄b pectore pendens sursum cum capite ad imū hō cum pedibus non extensus. imo membra p̄stricta s̄t ob hoc ne mulier ledatur nimium et tpe ptus non simul et semel exit. sed quedā mēbra p̄ p̄us et quedā p̄ posteri. et ideo si debito mō fit generatio. tunc talis partus trāsfertur. ita qz sup̄ma pars tendit ad imū. et inferior pars tēdit sursum. ita qz p̄mo nascitur caput. postea alia membra. Et si hoc modo infans p̄ducitur ad esse. tunc mulieres non multum patiuntur. quia iste ē debitus modus pariendi v̄t dicunt phyfici. Et si aliter fit generatio. ita qz p̄mo nascitur manus vel aliud membrum: ita qz non primo nascitur caput. tunc ibi est indebitus modus pariendi. Et quando sic fit. tūc mulies

Summia Kapmundi

res grāder maxime patiunt in ptu z qñqz dubiū est. vtz ipe cū infantib⁹
pñt euadere mortē. Partu do facto matric oue exit p vuluā in lotuz ei⁹
reuerit p astucies obstetricū. Et ideo sequit illud qd lrā pñdit. vtz q
ante ptū mulieres impregnate dñt se pñmuri cū sacris ecclie. Ut grādi
nine maiestatis eis in suis laborib⁹ z dolorib⁹. Bueniat. q valde inhōestū
eēt q sacerdos deberet eas visitare in ptu cū sacris ecclie. Quia si h̄ fieri
ret. tunc quodāmō fieret irreuerentia sacramento. quod non debet fieri
Isto tamen non obstante si ptingit casualiter. tunc ipe sacerdos licite p̄
eas visitare. ne absqz p̄fessione. p̄tridōe. z cōmunicatione decederent. Sed
tū cauti⁹ est. q sacerdotes moneāt has mulieres q se ante ptum p̄pant
cum sacra p̄munionē ppter causas assignatas: Et hoc est de intentione
littere. Et hec dicta d̄ pmo libro sufficiunt.

Liber scōs hui⁹ totū tractās de Matrimonio.

.i. in h̄ libro s̄ in iure p̄firmata

De declarabo que sunt sponsalia scripto

s̄ dat⁹ .i. pecunia s̄ facta

Annulus aut arum data vel promissio simplex

s̄ factū cū p̄missione .i. m̄rimo^m

Et iuramentum cernunt sponsalia carnis

s̄ q̄ttuor enūerata s̄ m̄rimo^m

Hec p̄eunt copulam

Ciste est liber scōs hui⁹ summyle in q̄ autor vult determinare de m̄ri
monioz de ei⁹ effectib⁹. Et p̄tinuat ad p̄cedentē lrām sic. Postq̄ m̄gr de
terminauit de quibusdā sacris. vtz de sacra eucharistia. extrema vnctōe
baptismo. z de p̄firmatōe hic in p̄nti. In scōo libro vult determinare de
m̄rimonioz de ei⁹ effectibus. Et diuidit in duas ptes. In p̄ma det̄m̄s
nat de m̄rimonio In scōda incidentaliter ponit quedā notabilia d̄ sacris
ordinibus. Scōda ibi. oēm p̄trahere. zc. Prima ps adhuc diuidit in duo.
p̄mo determinat de matrimonio. Scōdo ponit p̄suasiones circa m̄rimo
nium vtiles. Scōm ibi. si gregis alterius. Prīmū punctū adhuc in duo.
p̄mo facit qd̄ det̄m̄ est. Scōdo ponit quedā incidentia m̄rimoniū impedi
entia. ibi. Reddere si coitu ptes patebūt in p̄cessu l̄re. Quātū ad p̄mā
ptem d̄t sic. q̄ sponsalia h̄nt fieri q̄ttuor modis. p̄mo p̄ anulū dationē. Se
cūdo p̄ donat̄ denodia siue p̄ pecuniā vt p̄ auz vel argentum v̄ p̄ villas
aut h̄moi. Tercio sponsalia h̄nt fieri p̄ simplicē p̄missione. Quarto p̄ iur
ramētū vt qñ aliqd̄ iurat q̄ aliquāvelit ducere in vxorē. Et ista ecōuerso
iurat q̄ velit ip̄m ducere in vixz hec spōsalia d̄nt p̄cedere m̄rimoniū.

Notandū circa lrām h̄m Joh̄ez andree in summa sua spōsalia sic des
scribunt. spōsalia s̄ p̄missione futurarū nuptiarū ab ip̄a p̄ficienda. vt d̄t
cendo. ego duco te in vxorem. Et dicunt sponsalia a verbo spondeo des.
quod idem est quod p̄mitto. quia ibi vir z mulier p̄mittunt s̄b̄i iuramentū
fidem. pro quo sciendum: q̄ sponsalia h̄m textum s̄nt quattuor modis.
Primo sponsalia celebrantur per anulū datōem vt quando sponsus tra
dit sponse anulū: Scōdo sponsalia celebrātur per p̄missione pecuniā